

دارالفنون

الکتاب الفای و الشرح لکلیت

فلسفہ، اجتماعیات، تاریخ، جغرافیا، ادبیات

ایکی آبدہ بر نشر اولنور

مدرجات:

- آناطولیدہ اسلامیت (مابعد) [کوپرولو زاده محمد فؤاد]
- اسکی ساولر (صوک) [نجیب عاصم]
- اجتماعیات، معاصر حیات و بویوک آدملر [محمد عزت]
- اسکی ساولرک اسکیلکی [آورام غالاتی]
- اجتماعیات نقطۂ نظرندن تربیہ [اسماعیل حق]

کتابت الفنون
۹۴۲
مکتبہ مولانا
۱۳۳۹

شرزادہ باشی: اوقاف اسلامیہ مطبعہ سی
۱۳۳۹-۱۹۲۳

اجتماعیات ، معاصر حیات و بویوک آدملر

برنجی مقاله

اجتماعیاته کوره بویوک آدملر

هر شیدن اول بویوک آدملری تعریف ایلامک لازم . بر طرفدن بویوک آدملرک اوصاف ممیزه سنی تثبیت ایدرک اجتماعیاتک اونلره قارشى آلدیغى وضعیتک ، معاصر حیاتده کی موقعلرینک نهدن عبارت اولدیغى آکلامالی . دیگر جهتدن بویوک آدمیرینه اکثریا یاقین بر معناده اولارق قهرمان ، داهی ، ولی کی کلهلری قوللانمقده یز . بونلره بویوک آدم آراسنده نه مناسبت ، نه فرق واردر ؟ بونیده لایقيله تقرر ایتدیرمک اقتضا ایدر .

تعریف احتیاجی آشکار اولمقله برابر اونی تطمین ایلامک ایسته دیکمز وقت مختلف مشکلاته دوچار اولویوروز : بر طرفدن یومی و عملی حیاند بویوک آدم ، قهرمان ، داهی کی اوصافی استعمال وحتی سوء استعمال ایله دیکمزدن شرفلی ، کوزل ، طاتلی الخ... صفتلری کی بونلرک حدودینی پک صیقی صیقیه تعیین ایتک مشکادر وایتمه مکده منفعت واردر . بیلیرز که بویوکلر پک صیقی بر تفتیش و تقییده تابع اولورسه اونلری قوللانیرکن وجدان وسوسه لرمن اویانا جق ، مبالغه ایتمش ، مداحلقده بولونمش ، هیچ اولمزه فضلّه ، لزومسز ، بزی بر درجه یه قدر ثذایل ایدن بر نزاکت کوسترمش اولمقله کندیمری تعیب ایده جکمز .

دیگر طرفدن نظری بر امکانشزلق قارشیشنده بولونویوروز . اکر بزم بویوک آدملر مفهومینی تثبیت ایله مامکله کمزى ساده عملی حیات آمر اولسایدی ، احتمال ، علمک ، دیگر بر چوق مسائلده یاپدیغی کی ، بوراده عملی احتیاجلریمزى نظر دفته آلمایارق ، کندی مستقل غایه سنی تعقیب ایلامسی لزومی قبول اولتوردی . فقط بر بویوک آدمدن ، بر قهرماندن قصد ایله دیکمز معنائک هر درلو تدقیق و تحریدن مقدم تعریف و تثبیتنى منع ایدن اصوله

عائد ملاحظہ لہو وارد۔ ایلریدہ ایضاح ایتکہ چالیشا جمنز و جہلہ بویوک آدملر مسئلہ سی بشری حیاتک معنا و قدری مسئلہ سیدر، دہا دو غروسی بومسئلہ نک وضع اولندیغی اشکالدن بریدر۔ بویوک نہائی فلسفہ مسئلہ لرندہ ایسہ ابتدائی تعریفلرک محذوری اثباتی مطلوب مطلوب اولانی مصادره ایتمش اولمقدر۔ بویوک آدمک، داهینک کیم اولدیغہ دائر موجود اولان لایعد تعریفلر بویوک آدملرک، داهیلرک، قهرمانلرک ناصل میدانہ چیقدیغہ، نہدن دولایی بویوک، داهی، قهرمان طاندقلرینہ دائر بر نظریہ نک خلاصہ سندن باشقہ برشی دکلدر۔

برایکی مثال کتیرہ لم: قارلایلہ کورہ قهرمانلر مجموعہ بشرک میدانہ کتیردیکی آتاری ابداع ایتمش اولانلردر [۱]۔ چونکہ قارلایلہ کورہ تاریخ، قهرمانلرک تاریخدن عبارتدرہ قهرمانلری وجودہ کتیرن تاریخ دکل، تاریخی یازان قهرمانلردر۔ روح عالمک مطلق ارادہ سنی طایان و افادہ ایلہ بن کیمسہ لر دیہ بویوک آدملری تعریف ایدن هه غل بویلہ جہ اونلرک اسباب تفوقنی دہ ایضاح ایلہ مش اولویور [۲] دہانک بویوک بر استعداد صبرہ مالک اولمقدن باشقہ برشی اولمادیغی سویلہ دیکی روایت ایدیلن بوفون اونک ناصل میدانہ کلہ بیلہ جکنی قبل اولارق وضع ایلہ مش اولدیغی کبی نہ دہایی «صنعتہ نظام وضع ایدن موهبہ طبیعت» اولارق تعریف ایدن قانتک [۳] بودستوری دہ دہانک تولدینہ دائر دیگر بر نظریہ در۔ بویوک آدملری صورت عمومیه دہ ترقی بی وجودہ کتیرن کیمسہ لردن عبارت کورن ویلہ لم اوستوالدک تعریفی ایسہ [۴] دہا بیوک مشکلاتہ معروضدر: بویوک آدملرک بویوک کلک لری اظہار ایلہ دکلری ہر بشری ساحہ دہ ترقی مشاہدہ اولونویورمی؟ کوزل صنعتلردہ، اخلاقہ ترقی وارمیدر؟

خلاصہ بویوک آدملر حقندہ برتدقیقک ابتداسنہ هانکی تعریفی قویارسق قویالم اثباتی مطلوب اولانی مصادره ایلہ مک تہلکسہ معروض بولونویورز۔ بوندن طولاییدرکہ لسانمزدہ بویوک آدملر حقندہ اجتماعیات نقطہ نظرندن الک احاطہ لی واک شایان دقت فکرلری درمیان ایلہ مش اولان مدرس ضیا کوک آلپ بکک [۵] بوکا دائر اولان یازیسنک باشلانغیجندہ

[۱] Carlyle, Les héros et le eulte des héros، برنجی بحث

[۲] Kuno Fischer, Hegels Leben und werke ایکنجی جلد، صفیہ ۷۴۴

[۳] Kant, Kritik der Urteilskraft ۶ و ۹۹ نجی پاراغراف۔

[۴] W. Ostwald, Erfinder u. Entdecker صفیہ ۵ و ۱۶

[۵] اجتماعیات مجموعہ سی مایس ۱۳۳۳، صفیہ ۴۹ الخ...

بويوك آدملىرى تعريف ايله مامش اولماسى چوق دوغرو بر حركتدر . بزده شيمديلك خلقك آكلادىنى كى بويوك آدمى آكلامقله اکتفا ايدم . بويوك آدمى «معجزه عد اولومغه لايق و طبعى شرائط واحوال ايله غير قابل ايضاح مهم و قيمتلى ايشلر كورن آدم» طرزنده سطحى و مبهم اولارق توصيف ايله اکتفا ايدم و اجتماعياته كوره بو تلقينك نه درجه يه قدر تقيداته اوغراماسى لازم كله جكنى قسماً ضيا كوك آلپ بكك تدقيقاتى قسماً دورقه يلك اجتماعيات مكتبنه منسوب ديكر مؤلفلى نظر دقته آلارق آكلامغه چاليشالم .

اساساً بوتون علوم معنويه ده مؤخر تدقيقات اوزرينه آغير بويوك كى باصان تعريفلىرينه منشأ تحريسى ، طرز تكونك ترسيمى اصولى قائم اولمشدر . علمك بوكونكى اساسلىرينه صادق قالمق ايسته ين اجتماعيات ده بويوك آدملىك كيم اولدقلىرى بزه اوكرتمك ايچون اونلرك تكونى ايضاح ايله مك مجبوريتنده در .

برانسلك بويوك ، قهرمان طانماسى ايچون نه لازمدر ؟ اولابر انسان ، ثانياً اونى قهرمان طانيان برهيت . بوايكى جزؤك يكدىكرينه اولان اضافتى دوشونورسك اوزمان شو سؤال مواجهه سنده قاليرز : آدمك بويوكلكى جمعيتك بويوك طانماسندى نشئت ايدر ، يوقسه جمعيتك بويوك طانماسى آدمك بويوكلكى جمعيتك بويوكلكى و جمعيتك تقديسى ، بونلردن هانكىسى علت هانكىسى اثردر ؟ سويله مك لزوم يوقدر كه اجتماعيات نقطه نظرندن فردك بويوكلكى جمعيتك وجدانه برآينه اولماسندن عبارتدر . بويوك آدمك دهاسى معشرك دهاسيدر ، آتجق اوندن ملهم اولق شرطيله بووصفه كسب لياقت ايدم بيلير . قهرمان و داهينك رولى جمعيتك وجدانى كندينه انعكاس ايتدير مك ، «شعورلاشدير مقندن» عبارتدر . بويوك آدمك ، قهرمانك معجزه لرى وار . اكر بومعجزه فردك كندى قوتيله وجوده كلش اولسايدى ، جمعيتك اونى تقديس ايمه سى قابل ايضاح اولورميدى ؟ ايسته اجتماعياتك نقطه نظرى .

مع مافيه مسئله اوقدر قولايقله حل ايدىلش دكلدر . بويوك آدمله محيطى آراسنده (عن المركز ويا الى المركز) جريانلرك تأسسى ضرورى و محيطى بويوك آدم تصورى ممتنع اولمقله برابر نه دن بر جمعيتك ، بر معشرك كندى وجدانى بر فردده تماشا ايله مك احتياجى حس ايله ديكى ايضاحه محتاجدر . ابتدائى جمعيتلرده معشرى حيات ، معشرى قيمت برهنس مبراهيمه تمثلى ايدر ، قدسى اولان ، اوجنسه منسوب مبرهانيكى برحيوانك

فردیتندن زیاده ، او حیوانك صورت محرومه جنسیدر [۶] . حتی مدنیت تعلیم ایدن قهرمانلر بیله خیالی فردلردن عبارتدر [۷] . ابتدائی انسانلر طویدقلری تأثرلری ، طانیدقلری قیمتلری خیالی مخلوقلره اضافه ایدیورلر . بز ایسه حقیقی بر فردده تمرکز ایتدیریورز ، نه دن ؟ مدنیت تعلیم ایله قهرمانلر سمیه نك اجدادی عد اولونور ، توتهم ایله سمیه آراسنده عینیت واردر ، باشقلق یوقدر [۸] . ناصل اولویورده متکامل جمعیتلرده معشرک ، فردی کندینه قارشى قویق ، کندندن باشقله بیلمله برابر و بوکا رغماً اونك بویوکلکنى طانیق ، بویوکلکی کندینك عد ایتك عملیه سی ذاتی بر استشعاردن عبارت قالییور ؛ عامه نك جمعیتدن آیری و باشقله اولارق طانیدینی ، حتی بر چوق احوالده اوکا معارض حس ایله دیکی بویوکل آدملرک ایضاحنك اجتماعى حیاته ارجاعی ناصل ممکن اولویور ؟ ظن اولنه بیلیرکه بوفردلشمه ، باشقله لاشمه ، تخلف ایتمه عملیه سنك خصوصیتی اجتماعى حیاتك تکاملنه عائد عمومی ایجاباتدن ایسه بویوکل آدمك جمعیه توافقی قدر تعارضی ده قولایقله ایضاح اولنه جقدر . دورقه یمك اجتماعیات نقطه نظرینك بزده تام ممثلی اولان ضیابك بویوکل آدملری ، ایلریده تفصیل ایده جکمز وجهله مبدعلره و مجددلره آیردقدن صوکره ، مبدعلرک ظهورینی اجتماعى ایش بولومنك بر نتیجه سی عد ایدیور . مجددلرک ظهوری ده دوغروودن دوغرویه دکلسه بیله بالواسطه ایش بولومنه ارجاع اولونویور ؛ مجدد ملتده حصوله کلکده اولان بر وحدت ویا تصفی جریانى روحنده اك واضح وشدید بر صورتده حس ایدر . بو وحدت و تصفی جریانى ایسه قومك مشترک دویغولرینك تشکلی دیمك اولوب بوده مشترک دویغولرک تشکله مانع اولان اسکی قطعوی تشکیلاتی بوزان ایش بولومنك بر اثریدر . خلاصه مجدد اولسون ، مبدع اولسون بویوکل آدملرک یتشمه سی ایچون شرط لازم ایش بولومیدر . فقط موجود فردلر آراسنده یالکیز بعض فردلرک اجتماعى وجدانه تجلکام اولوب دیگرلرینك اولامامسی فردی عضویتلره عائد خصوصیتلرک بر نتیجه سیدر . [۹]

[۶] Durkheim , les formes élémentaires de la vie religieuse صحیفه ۱۸۹

[۷] دورقه یم ، مذکور اثر ، صحیفه ۴۰۸

[۸] Cxarnowski . Le culte des héros et ses conditions sociales ده هوهرک

مقدمه سنه باقیکنز ، صحیفه ۹۴

[۹] اجتماعیات مجموعه سی صحیفه ۵۵ ، ۵۱ ، ۶۰

بشری جمعیتلر ده کی ایش بولومنک معاصر حیاتده کی عملی اشکالنده بویوک آدملرک تشکیلده مساعده جهت اولوب اولمادیغنی آراشدیرمق جهتلی ایلری به براقلم . بوراده نظریه اولارق ایش بولومنک و « یاشامق ایچون مجادله » دستوریه اجناس حیوانیه نك تخلفی ایضاح ایدن داروین فرضیه نك بویوک آدملرک اجتماعیات نقطه نظرندن ایضاحی مسئله سنی حل ایدوب ایدمه جگنی تدقیق ایدلم . اجناس حیوانیه ایله بویوک آدملرک میدانده کله نك عینی مجرد قانوننک نتیجه سی اولماسی غریب دکلدیر ؟ حیات غاوغاسنده مظفر اولان حیوانه بویوک دیمه یور . تخلف نتیجه سنده موفق اولان انسانه نهدن بویوک دیمه یور ؟ بر بویوک طاووغک یتشمه سی ایچون ده اولای ایش بولومی (طاووقچیلقدن اختصاص) نانیاً عضویتک استعدادی (طاووغک جنسی) لازمدر ، مع مافیله بر بویوک طاووق ایله بر بویوک آدمک جمعیته عینی یأثری یا پمادقلرینه قانعز . برینک طرز تأثری فعلی ، دیکرینک تأثری - اکر بولکله بی قوللاقمق جائزه - انفعالیدر . آدمک بویوکلکی اراده سنده در ، اراده یه قوت ویرن ایمانده در . بویوک آدم اولایلمک ایچون ایشلرک جمعیت داخاندن بولومندن زیاد اراده نك بشری بر مفکوره یه دونومی لازمدر . ایشته هر کسک آکلایشی ! واقعا اجتماعیات بویوک آدملرک بالخاصه عزملی اولان اراده سنی انکار ایلمه مک ادعاسنده در . ضیا بک دیمه یورمی که [۱] بویوک مجددلر « قوی ایمانلی و شدید اراده لی » ذاتلر در ؟ یالکیز بو قوی ایمانلی ، شدید اراده لی قهرمانلرک غایه سی کندینه خاص ، منحصر بر مفکوره دکلدیر . اونک منبع الهامی جمعیتک وجداننده ، اونک قوتی جمعیتک قدسیته در . بویوک آدمک اراده سنی بو شکلده طامیق ایسته یین اجتماعیات اوکا وضع ایلدیکی بو تقییدات ایله بر ایله ویردیکنی دیکر ایله کری آلمش دکلدیر ؟ ده افضله سی و ده ا مهمی وار : ایش بولومنک ممکن اولایلمه سی ایچون ، دورقه یمک ده قبول ایله - دیکی وجهله فردی اراده لرک اجتماعی وجدانک چیزدیکی یولدن آریلا بیللمه سی لازمدر . دیکر طرفدن ، ینه دورقه یه کوره ایش بولومنک تالی بر سببی ده معشری وجدانک یت کیده مهیمیت کسب ایله مشدر . [۲] او حالده معشری وجدانک عمومیت ، مهیمیت کسب

[۱] اجتماعیات مجموعه سی ، صحیفه ۴۹ - ۵۰

[۲] دورقه یم ، De la division du travail social ایکنجی کتابک اوچنجی فصلی : Indetermi-

nation progressive de la conscience collective بالخاصه صحیفه ۲۷۶ - بوغله یه کوره اجتماعی

وجدانک قوتی غائب ایله می بر علت دکل بر اثردر . فقط بومشکلاتی تبدیل ایدیلنه من . Quest-

ce que la sociologie صحیفه ۱۸۵ . « ایچلرنده هر کسک یکدیگرینه قاریشدیغنی و بجران ایچنده

ايله مى ، خلاصه قوت اعتباريله تدنيسى ايش بولومنىك شرطى ، ايش بولومى ده بويوك آدملىك تىكونىك شرطى ايسه ، نهايت هر تخلف ايدن آدم كى بويوك آدم ده ضرورى اولارق اجتماعى وجدانك عمومى استقامتلىرىدىن انحراف ايدىجىكه نتيجه اولارق اعتراف ايتىك لازم دىكىدركه بويوك آدمك جمعيتدن تمثيل ايله دىكى بر ماده دكل بر صورت ، مشخص بر مفكوره دكل بلكه مفكوروى اولق وصفندن عبارتدر ؟ بو طرز ايضاحه صادق قالمق ايستهين اجتماعيات ايجون ، دىك كه بويوك آدملىك بويوكلىكى - معشرى وجدانده كيت كيده قوتى ووضوحنى ضايع ايله مى لازم كان - بعض معين مفكوره لرى تمثيل ايله ملرندن دكل ، بلكه معشرى وحدتى هر هانكى بر صورتله كندى حياتلىرىده تجلى ايتدىر مه لرندن عبارت قالا جقدر . چونكه معشرى وجدانك معين محتوالرى كيت كيده قوتدن ، وضوحندن ، مشخصيتدن غائب ايدىيورسه آدمك بويوكلىكى محتوان دكل صورتدن نشأت ايله مك لازم كلىر . فى الواقع بزه سويله نده بودر : « مجدد مى بر طوپلاشمه نك ممثلى اولديغى حالده بو حر كتمدن بى خبر قالارق دىنى بر حقيقتك ، انسانى بر شفقتك ، سياسى بر عدالت ويا حرىتك ، اقتصادى بر اتساع يا خود عسكرى بر جهانگيرلىكك مجاهدى صفتيله اورتايه آتيلير . » [۱]

« بويوك آدم بر باير اقدر ! » فقط بونى سويله بيلمك ايجون شونى قبول ايتىك لازم : بويوكلك مفكوره ده ايسه ، بويوك آدمك بويوكلىكى ده جمعيتك وحدتى (هر هانكى مشخص قيمت پردىسى آلتنده اولورسه اولسون) تمثيل ايتىكده ايسه ديمه ليدركه بشرى حياتك غايه مى انسانلىك جمعيت حالده ياشاماسى ، طوپلاشماسى ، بر جمعيت ايجنده وحدتلىرى حس ايتمه سيدر . بوتون بشرى مفكوره لر ، بويوك آدملىك حياتلىرىنى خدمته حصر ايله دكلرى قيمتلىر ، هر برى آنحق برر واسطه در : جماعت برلكنى حس ايتىك ، قلبلىك برابرى آلدىغى ، مسرت والىك برابرى دويولديغى آكلامق ايجون ! ناصل كه هه غلك فلسفه سنجه تاريخ عالمه حاكم اولان « عقل » كندينه حاص غايه لرى وجوده كتىرمك ايجون بويوك آدملىرى احتراملره ، سوركللى هييجانلره معروض قىليور ، اونلرك كوكلندن حتى بعضاً اك خسيس آرزولره قدر هيچ بر خود كاملىغى اسير كه مه يورسه اونك كى « معشرى وجدان » كندى

بولنديغى بزم جملى و متكاثف جمعيتلر مزده فردلر آراسنده ساده مادی دكل حتى معنوى مشابهتلىر ده قوتى غائب ايدىيور . بونك نتيجه مى اولارق بو مشابهتلىر اوزرينه اسيناد ايله مكده اولان وجدانلىك برلكى ياواش ياواش چوكويور . »

وحدتی اظهار ایچون ظاهرده کندن مستقل فقط حقیقتده کندن دوغمش اولان قهرمانلری آلت آتخا ایدر. هه غله کوره عقلک قورنازانی وارایدی [۱] بلکه اجتماعیات نقطه نظرینی توصیف ایچون «جمعیته قورنازانی» دیمک پک مناسبتسر اولماز. هر ایکی قورنازلقده بویوک آدمیره حریت عشقنی، الهی و مختار قیمتله، بشری بویوکلر حرصنی و یروب اوللری کندی ظن و تخمینلرندن خارج مقصدلره آلت ایله مکدن عبارتدر.

شبهه یوق که اک کنیش معناسنه آلمق شرطیه بویوک آدمک جمعیته اولان ارتباطی قابل اهل دکدر. بو غله دیور که صنعتکار خلقه لغت اید بیلیر. فقط اونک لغت ایتمه سی خلقه حاکم اولمق آرزوسنددر... شاعرک الهام پرلری بیلر بر جماعتدر. انسان خطاب ایله دیکی خلقک استبدادن قورتولمق ایچون بیلر دیگر بر مخاطب جمعیته تصور ایله ملیدر. [۲]

قانت افلاطونک، هه غل هراقلیتوسک، ابن رشد ارسطونک جمعیته بویومشدر. بو کونکی بویوک قوماندانلرک بر برنجی ناپولیون، بر ایکنجی محمد ایله مشافهه ایله مدکلرینی کیم ادعا اید بیلیر؟ فقط بومعناده جمعیته بوتون بشریتی، هیچ اولمازسه بشریتک اک ممتاز قسمنی احتوا ایدر. [۳] بو هیئتک افرادی اراسنده کی ممیز خطوط اوللرک طاشیدقلری مستقل مفکوره لردن عبارتدر بوبشری و مفکورو جمعیته ایچنده یاشایانلرک هر بری بالذات شارعدرلر. کیمی کوزه لایکک، کیمی حقیقت تحریسنک، کیمی حقک، کیمی قوتک، کیمی وطن محبتک قانونلری وضع ایلامشدر. اوت، شبهه یوق، ملت برلکیده بویوک آدم یتش دیره جک قدر فیاض بر مفکوره در و بومفکوره ضیا کوک الپ بکک پک مکمل سویله دیکی کی بالخاصه بحرانلی زمانلرده قدرتی کوستر. بعض بویوک آدملرک بویوکلکی ملتک برلکی و حریتی ایچون فداکارلق کی اخلاق فضیلتلرینی حیاتلرنده تجلی ایتدیرمه لرنددر. فقط بومفکوره ده دیگر مفکوره لر آراسنده بریدر. حتی «دیگرلرینک تحقق اید بیلیمسی ایچون ملی-اخلاقی مفکوره یه رعایت الزم برواسطه در. بو اعتبارله اجتماعی-صوری وصفی حائر اولان بومفکوره دیگر بوتون مفکوره لرک کلی وسیله سیدر.» ده دینه بیلیر، بوفکرده قبول و مدافعه ایدیه بیلیر. آنجق بوتون بشری مفکوره لرک جمعیته حالنده یاشانان بولک ایچون برواسطه اولدیغنی و بناء علیه یکانه حقیقی قیمتک اجتماعی حیاتک وارلغدن عبارت اولدیغنی

[۱] قونوفنشهر، مذکور اثر، مذکور جلد، صحیفه ۷۴۵

[۲] L'évolution des valeurs صحیفه ۲۵۹

[۳] Goblot, Traité de Logique صحیفه ۳۶

ادعا ايله مکه امکان يوقدر . چونکه بالذات معشري حياتك نظر مزده برقيمتي حائر اولماسي آنجق ديكر مفكوره لر مذك تحقنه آلت اولماسي سايه سنده در . بشري مفكوره لر د باغلا نمامن اجتماعي حياتك محصولي اولد قلرندن نشأت ايله مك شويله دورسون نظر مزده اجتماعي حياتي مشروع و مقبول كوستره جك يكانه اساس بوكون بوحيات واسطه سيله بشري قيمتلري تحقق ايتدير مك امكانك موجود اولماسيدر . بناءً عليه بشري مفكوره لر اجتماعي حياته تابع دكل ، بويوك آدمك بويوكلكي يالكيز اجتماعي حيات برلكنك تمشلندن دكل ، بلكه اجتماعي حياتك حكمت وجودي ، بويوك آدمك قدسيقي بشرك مستقل مفكوره لر ينه خادم اولمالر نده در .

شوكا دقت ايله ملي كه ملي استقلال و اتحاد مفكوره سي بيله بوكون ماهيتي اعتباريله اوني وجداننده حس ايدن ملتك موجوديتني اشار . اونك غايه سي ساده مشخص برملتك برلكني فعلاً تأمين ايله مك دكلدر . ملتلك استقلالي دستوري ، امپرياليست حرص و تحكم پلانلرني كيزله مك ايچون قوللانيلان بريالاندن عبارت اولماديغي يرلر ده ، يوزاوتوز سنه ظرفنده تاريخك ايكي دفعه قيد ايله ديكي كي ، بو مفكوره يي حس ايدن و اعلان ايدن بويوك آدملر طرفندن ساده منسوب بولندقلري ملتك منفعته دكل بلكه بوتون اسير مللر نامنه طلب ايدلمش ، يعنى برملتك بر جمعيتك محدود حيات چر چيود سندن مستقل و بشري بر پايه يي حائر عد اولونمشدر .

ملي - صوري مفكوره ايچون اولديغي كي ديكر مفكوره لر ايچون ده عيني بشري حيثيتي ، عيني استقلالي قبول ايله مك لازم ، اولارك خادمي اولان بويوك آدملر ك جمعيتك تقديسندن مستقل بر بويوكلكه مالك بولندقلرني قبول ايتمك مقتضيدر . بشري مفكوره لر ك معين ، تاريخاً محدود بر حياته مالك ، فنايه محكوم بر هيئت اجتماعيه نك آلت اولدقلرني قبول ايله مك بوكونكي تلقيلر مزه مفايردر . حتى مشخص حياتك ، مشخص احتياجات اجتماعيه و فرديه نك تسويه سنه برواسطه اولمقدن ، « جمعيتي ياشاتمقدن » باشقه نفس الامرده بر قيمتي اولماسي لازم كلن اقتصاد ايچون ده بويله در . بوكون اقتصادي قيمتلر بشري حياته قارشى مستقل ايجاباته مالك و حياتي اوايجاباته كوره اكلك و بوكلك ادعاسنده بولنان بر عالم خاص تشكيل ايدنيور . بودقيقه يي بعضي جهتلردن مبالغه ايله (چونكه ديكر مفكورو ي قيمتلر ك استقلالي انكار ايدرك) اك بويوك صراحتله اورتابه قويان ماديّه تاريخيه در .

بواجتماعى مسلك حياه حاكم ، اجتماعى آرزولر و تصورلر لاقيد مطلق برعالم ماهيتند
اولارق اقتصادى تكامللك درونى برمنطقه ، كندينه خاص ضرورتلر و غايه لر مالك
بولنديغنى نظر مزده قوتله كوستر مشدر [۱] . بر بويوك سرمايه دارك روحنه اكثريا ملتته
عائد تصورات و تمايلات ده بر موقعه مالكدر . فقط بوراده اقتصاد و اتساع ، سرمايه و ملتدن
هانكيسنك غايه هانكيسنك واسطه اولديغنى صراحتله تعين ايدمك كيمدر ؟ جنوبى
آفريقانك عزمكار بر اراده نك اثرى اولارق مستملكه حاله افراغنى عجب اورايه كوندريلن
اردولرك و اواردولرى كوندرن ملتك «طوبلاشمه شعورينه» ارجاع ايله ايضاح دوغروميدر ؟
ملى - سورى و اقتصادى - مادي قيمتلايچون دوغرو اولان دها بويوك بر بداهتله
علمى ، بديعى ، اخلاقى ، حقوقى الخ . . قيمتلايچون ده دوغرودر . بلكه بوتون بو
قيمتارك حياتك وبالخاصه اجتماعى حياتك معين ايجاباتنى تظمين ايچون ميدانه چيقدغي ادعا
ايدن متفكرلر حقيدر . بلكه علمك ابتدائى غايه سى ، ذكانك الله ايله مك ايسته ديكي
هدف ، ماده اوزرينه حاكميتدر . بلكه بديعى قيمتارك منشأى ، رقصك ايلك اشكالى
اجتماعى غريزه يي ادامه و تشديد ايله مك ، مشترك بر هيچان اويادير مق ، عمومى بر
انضباط تأسيس ايله مك ، خلاصه اجتماعى وحدتى و آهنگى وجوده كيرمك و تقويه ايتك
غايه سنه متوجه ايدى . بلكه ابتدائى اقوامك دينى مناسكندنه نفى بر ملاحظه موجوددر ،
بلكه انسانك سمايه يوكسلىتديكى ايلك فرياد اك شخصى ، اك مادي احتياجلرله مناسبتدار
ايدى ، بلكه دينك بوابتدائى اقوامده يكانه قيمتى - بناء عليه اودرجه ده يكانه حقيقى -
اجتماعى حياتى تمثيل و تشجيع ايله مسندن عبارتدر ، بلكه حقوقى ، عدالتى اسطوروى
بر مبهمة ايچنده ايلك تصور ايدن انسانلرك فكرلرى آنجق ياشادقلى حياتك محصولى
و اونكله مقيد ايدى . فقط انكار اولنه مازكه بو كون حقيقت ايچون حقيقت ، صنعت
ايچون صنعت ، الله عشقنه طاعت ، قانون نامنه عدالت ايسته رز . عالمك ، صنعتكارك ،
ديندارك قيمتنى آنجق علمنه ، صنعتنه دينه اولان خدمتيله اولچهرز . احتمال انسانلر
ابتداده ياشامق ايچون اوكره نيرلر ، سهويشمك ايچون بزديرلر . فقط بوكون ايسه
حقيقت و كوزلك ايچون ياشايورز !

خلاصه بويوك آدملىرى جمعيتيه مص ايتديرمك وعينى زمانده كندى مدعاليينه صادق

[۱] قيمتارك استقلالى حقنده كى بو فكرلر سيممه لكدر . Simmel. Lebensanschauung

قالق ایستهین اجتماعیاتک ضمنی تعهداتی میدانه چیقساران تحلیلمنز کوستریورکه بویوک آدمک وجداننده کی بویوکاک «اجتماعی وجداته» ارجاع واونک قدسیقی ایله ایضاح ایتمک ایسته نجه اولاننده بواجتماعی وجدانک قدسیتنک مههم و خیالی بر مخلوقده ، اسطوروی بر قهرمانده تمرکز ایله مدیکنی، تاریخی و حقیقی چهره لری، فردلری کندیخی تمثیل ایله مسنه محتاج بولندیغنی آکلاتیق لازمدر . برتوتهم ، بر بایراق ایله بر بویوک آدم آرمنده فرق یوقی ؟ اجتماعیات بوايضاحی تأمین ایدم بیلیمک ایچون ثانیاً معشرک سیان سطحندن فردلری سیوریله سنی تأمین ایدن تخلفی بویوک آدملری شرائط تکیونندن بری اولارق اراؤه ایله مک لزومی حس ایدر . فقط اجتماعیات بوراده ده توقف ایدم مز . چونکه فردلری «سیوریله سنی» انتاج ایدن ایش بولومی معشری وجدانک آرزوق «سیلینمه سنک» محصولیدر . اوحالده فرد معشری وجدانده نهی حس ایدم جک و ، مادام که معشری یوللردن آریلغه مجبوردر ، حس ایتدیکنی ناصل افاده ایدم جک ؟ عمومی ، مجرد ، مههم ، دورقهیمک دیدیکی کی indéterminé بعضی حالانی ؟ فقط اوزمان بویوک آدم معشری بر «صیچرامه» یی دکل بلکه بر تنزیلی ، بر تدنی یی - اکر ممکن ایسه - تمثیل ایتمش اولور . اجتماعیات بو مشکلاتندن ده قاجینمق ایچون ثالثاً بویوک آدمک اعلان ایله دیدیکی مفکوردنک تمثیلی بر ماهیتی حائز بولندیغنی ، اصل مههم اولانک ، اونک بویوکلکی تشکیل ایدنک ، بایراغی اطرافنده جمعیتک طویلانیله سنی تأمین ایتمکدن عبارت اولدیغنی سویله مک مجبوردر . یعنی اجتماعیات نهاییه الامر - کندی منطقی داخلنده قالق ایچون - بشری اراده نک مستقل قیمتلری انکار وتنزیل ایدم لری «اجتماعی طویللاشمه نک» طویولمسنه خادم بر روسیله عد ایتمک اضطرارنده قالور . بوايسه بشری مفکوردلر حقدن کی بویوکونکی تلقیلر مزه صراحة مغایردر . اکر بشرک حیاته حاکم اولان یکانه قیمت ، اونی جذب ایدن وفدا کارلغه سوق ایدن یکانه مفکورد معشری برانکک طویولمسندن عبارت دکسه ، جمعیت حیاتی تاریخی شروط و قیودنی آشان و طاشان مفکوردلر خدمتله مکاف ایسه بویوک آدملری قدرینک صرف بر تاریخی اضافتک محصولی اولماسنه امکان یوقدر . بوراده خلقک بویوک آدمه عطف ایله دیدیکی مطلق قیمتک اجتماعی اضافلره قابل ارجاع اولمادیغنی و بوقیمت انکار ایدیلکسزین بویوک آدمک اجتماعی معنیت داخلنده ایضاحی ممکن اولمادیغنی تسلیم ایتمه لیدر .

خلقك بويوك آدم حقنده كى تصورينك اجتماعياتك عمومى نظريه لريله اويوشاماديني
برديكر جهتن دها ثابتدر . اجتماعيات بشرى قيمتلىر حقنده كى تلقيلر مزدن ساده بويوك
آدملىر تكيون ايدر كن دكل ، اونلىر تصنيف ايدر كن ده آريلىيور .

اجتماعياتك نقطه نظرينى آكلامق ايچون قوتلى مقاله سنه دائما مراجعته محبورييت حس
ايتديكمز مدرس ضيا بكة كوره بويوك آدملىر ۱ - دين مبشرلىرى ، فاتحلىر ، بويوك
انقلابچىلر ، بويوك قيرمانلىر (؟) كى تاريخده عمومى جريانلىرى آچغه موفق اولان قوى
ايمانلى وشديد ارادهلى مجددلر و ۲ - معرفت ومديتك هر هانكى بر شعبه سنده
كشف ، اختراع ياخود اصلاح صورتنده بويوك برتجدد و ترقى حصوله كاتيرن مبدعاره
آيرماليدر . ضيا بكة دورقه يمدن ملهم اولان نقطه نظرينه كوره بونفريق جمعيت داخلنده
عضوى وميخانيكى اولمق اوزره ايكي تساندك موجوديته مستنددر . [۱]

اعتراف ايتلى كه بو تصنيفه جدى اعتراضلر سردى ممكندر .

اولا دين مبشرلىرى ، بويوك فاتحلىر الخ . . . كى عضوى تساند يعنى اختصاص خارجنده
قالدقلىرى قبول ايدى بيليرمىز ؟ بويوك قوماندانلىك اختصاصى كم انكار ايدى بيلير ؟
هوبه ره كوره پيغمبر و ولى كى قهرمانلىك يتشمه سى دينى فعاليتده اختصاصى الحجاب
ايدر . [۲] ثانياً « ميخانيكى » تساند خارجنده يالكنز باشنه اك پارلاق بر اختصاصك ،
ولواونى الله ايدنلر مبدع ناميله آرى برصنغه آريلسه لر بيله بويوك آدم تشكىل ايتمه
كافى كلوب كليه چكى حباى سؤالدر . بالخاصه كوزول صنعتلرده اختصاصك ، مسلك مهارتنك
اثر كى حقيقى قيمتيله معكوساً متناسب اولاجغى بوغه اشارت ايدىيور : « صنعتكارك مهارتى
وچالا كيسى انسانلغنى ضررينه اولارق تزايد ايدر » [۳] هيچ اولمزسه صنايع نفيسه ده
بويوكلكك اختصاص ايله دكل انبساط ايله اولديغى شوپهاور ايله برابر قبول ايله ملينز [۴]
دينه حكيمى كه بدعى قيمتلىر مبدعلىر كى مالى دكل مجددلىر كى ماليدر . عضوى تساند دكل ميخانيكى
تساند داخلدر ؟ فقط مبدعلىر كى ساحه سنى يالكنز نفى فعاليتده حصر ايدرسه كى بيله مشكلات

[۱] اجتماعيات مجموعه سى صحيفه ۴۹ الخ ... (مايس ۱۳۳۳)

[۲] هوبرك مذكور مقدمه سنده صحيفه ۳۵

[۳] بوغله ، مذكور اثر ، صحيفه ۱۲۲

[۴] Schopenhauer, Die Welt als Wille u. Vorstellung برنجى جلد § ۳۶ وايكنجى

ینه زائل اولماز . بوخهرك قيد ایلدیکی بر ایستاتیسقیه کوره آلمانیاده بوندن یکر می اوتوز سنه اول تقریباً اون بیک مسلك وار ایمش اون بیک اختصاص ساحه سی ! [۱] اکر اجتماعیاتك تروج ایله دیکی کی هر مسلکی وجدانه - اسکیدن تصور ایدیلن موهوم ویا حقیقی پیرلر یرینه - شیمدی ده لاقل بر بویوک آدم لازمه بویوک آدملرک بو مبدولیتی بزه دهشت ویره جک بر مرتبه یی بولور . مختلف بشری فعالیت ساحه لرندن بر چوغنده بویوک مبدعلر یتیشمه یورسه بونی تصادفه یا عضویتك عدم مساعده سنه حل ایله ماملیدر . اختصاصك بشری پایه یی حائر بر مفکوره خدمتنده اولمادیفی یرده بویوک آدم یتیشمه سنه امکان یوقدر . ژان دارقك فرانسزلرجه ، پرودونك بعضی سوسیالیستلرجه فلان صدر اعظمك بعضی تورکلرجه بویوک آدم اولارق تقدیس و توقیر ایدیلمه سنك چوبانلق ، مرتبلك ، تلغرافچیلق ایله مناسبتی یوقدر . بالعکس بو کیسه لر چوبانلقده ، تلغرافچیلقدن اختصاصلرینی نه قدر ایلری به کورتورسه لرده ، مسلکلی داخنده نه قدر تجدد و ترقی تأمین ایتسه لرده ینه بویکیلکک عمومی ، بشری قیمتله مناسبتی اولمادقجه اولنلرک بویوک آدم عدایدیله لری امکانی یوقدر . ترزیلك معرفتی نه قدر اینجه لشمه ، بویوک ترزی دکانلرنده اولدیفی کی ، مختلف یچمه ، وجودك مختلف قسملری ایچون آری آری اختصاصلی صنعتکارلر وجوده کلسه ده اولنلرک بویوک آدم عد اولونمالری احتمالی شیمدیلك موجود دکلدر . صوك زمانلرده بعضی آوروپامملکتلرنده کورولدیکی کی یومروقدن اختصاص صاحبی اولان یوقسورلرک ، پهلوانلرک بر قهرمان پایه سنه چیقاریلمالری عضلی قوتك ، جسمانی کوزلاکک بشری غایه لردن بری عد اولونماسنه باغلیدر .

بویله جه بزه عمومی و معشری وجداندن و اونك ممثلرندن بحث اولندیفی یرده بیله هر حالده براختصاص ، اختصاص و تخلفك یتیشدیردیکی کزیده لردن بحث اولندیفی یرده ده اولنلرک بویوک عد اولنه بیلمسی ایچون هر حالده انسانی وصفی حائر بر قیمت موجود فرض ایله ملیز . نه معشرک کلیق ، نه فردک جزوئی یا لکیز باشنه بویوک بر آدم تشکیله کافی دکلدر . انفرادی وجوده کتیرن عنصر اولان اختصاص و تخلف یاننده و مافوقده او تخلفده تجلی ایله ین بعض قیمتله بخش ایدیلن بشری بر حیثیت لازمدرکه بویوکلك آدمه اضافه اولنه بیلسین . داهینك ، قهرمانك وصفی نه باشقه لرندن تماماً باشقه ، نه ده باشقه لرینك تماماً

عینی اولمقدمه در ، اجتماعی حیاتده تناقض و عینیت چرچولرینک برتکرارندن باشقه برشی اولمایان عضوی تساند ایله میخانیککی تساندک منطقی ایچنه حبس و اوکا کوره تصنیف ایدیلک ایسته نیان بویوک آدم لر هرایکیسندن ده خارج و مستقل قالمقدمه در .

بویوک آدم اجتماعی وجدانک نه تماماً عینی اولایلیر نه ده ضدی ! عینیت مبدای کی تناقض مبدائی بومسئله ده استعماله مجبور اولمقلغمز علیت مقوله سی سایه سنده بویوک آدمی طانیغه چالیشامز دندر . بشریت ایسه بویوک آدمک یکی قیمتار یار اتدیغنه و بونلری کندینه هدیہ ایتدیکنه قاعددر ، و بوقیمتارک ده حریت ایچنده ، بر فعل حریت ایله برابر خلق اولندیغنه ایمان ایدیور . بر فعلک حر اولماسی ایچون فاعلک منسوب اولدیغی جمعیتک تلقیلرینک عینی افاده ایله می شرط اولمادیغی کی عکسفی ده افاده ایله می شرط دکلددر . حریته اینسانان علی العاده انسان نظرند بویوک آدمکی شقک هرایکسی ده ممکندر ، فقط هیچ بریسی ضروری دکلددر . الویررکه بویوک آدمک فعالیت میخانیککی براضطراره تابع اولماسون الویررکه ای ویا کوتو هر هانکی براعتیاد اونک انسانلغی میخانیکیته تنزیل ایتمه سون . بویوک آدم کوزو کمک آرزو سنده اولانلرک اول باؤل میخانیککی اعتیادلره ، عموماً وانسیاقی بر طرزده مقبول اولان اجتماعی عرفلره قارشى عکس العملده بولوتغه چالیشمالری شایان دقت دکلیدر ؟ بویوک آدم اولدقلمرینی اراؤه ایچون ، خارجی حریتارینی اثبات ایتک ایستلر ، حالبوکه دروناً کندی و همالرینک اسیریدر لر .

اگر بویوک آدم نظر مزده هرشیدن اول حریت آرمی ایسه ، و دار معناسیله ایچنده یاشادینی معین جمعیتدن مستقل اولان مفکوره لرینه آنجق بوحریتی سایه سنده خادم اولایلیر ، اجتماعیاتک بویوک آدمه قارشى آلدیغی وضعیتک خصوصیتی در حال آکلاشیلیر . اجتماعیات بر علمدر ، هر علم کی معنیتک کائناتده حاکم اولدیغی قبول ایدر . علم نظرند میخانیککی ضرورت حادثاته حاکمدر ، اجتماعی حیانه حاکمدر . اجتماعیاته کوره بویوک آدمک تدقیقی ده عینی مبادی به کوره اولایلیر . بو ضرورت ساده اجتماعیات ایچون دکل ، ایجابیه بی اساس اتخاذایله یین هر هانکی بر فلسفه ایچون موجوددر . ه غله کوره بویوک آدم لر ایلک آدمی اتارلر و عالم اونلری تعقیب ایدر اما داهینک بوقوه تشبیه سی آنجق ظاهریدر : فردک قوتی ، تمثالی و آلتی بولندیغی عمومی قوتدن عبارتدر . فردزمانسک مولودیدر و هیچ بر فرد کندی عصرینی آساماز . بوندن چیقاریلاجق نتیجه بویوک آدم لارک لزوم سزلغنی

معناسازی دکلیدر؟ فی الواقع هه غلک تلمیذی باوژره کوره اکر بر شارلمانی، بر یدنجی غره غوار موجود اولماسهیدی باشقهلری اونلرک برینه کچرلر و دیگر اسملر آئنده، دیگر طریقلردن ینه نهایت عینی اثری وجوده کتیرلردی. [۱]

اجتماعیاتی بو غلهده قورنونک شو مثاللرینی اجتماعیاتک نقطه نظرلرینه موافق بولویور:

نیوتونک طرز تفکرینی ایضاح ایدن، اون یدنجی عصرده انگلیز دارالفنونلرنده حاکم اولان اغیاداندر، هومهر، زماننده کی یونانیلرک اجتماعی حیاتک برانعکاسیدر. برداهینک دوغماسی شهسز بر بویوک فکرک میدانه چیقماسنی تعجیل ایدر. داهی میوهلری هنوز کاله ایرمه دن اقتطاف ایدر، بوکال آنه قدر انتظار اولنسه اونلری طوبلایه جق بریسی بولونمازمی؟... لوتهرک مزاجی شهسز پروتستان اختلالنک روشنه تأثیر ایله مشدر، مع مافیله لوتهر اولماسهیدی عهدعتیقه دهاییاقین، کلیسانک قوتندن دهه مستقل برخریستیانلغه رجوع احتیاجی کندینی حس ایتدیره جک و کندی تطمین ایله مک چاره سنی بولاجقدی. [۲]

اجتماعی معینتی تفکراتنه اساس اولارق قبول ایدن مدرس ضیا بک ده «حیاتده کی دلی کشف ایدره کتابه کچرن بر محرری بز دیلده انقلاب یاپان بر آدام ظن ایدیورز. حالبوکه اونک رولی حیاتده کی دلی اولدینی کی یازمقدن عبارتدر» [۳] دیمه یورمی؟

اجتماعیات سحر انگیز عصاسیله بویوک آدم خیالنه دوقونور دوقونماز اونک کرامتی جمعیتک کرامتنه، اونک معرفتی جمعیتک معرفتنه مبدل اولویور، ابتدائی انسانلرک توتهملری ویا رومانلرددکی، داستانلرده کی قهرمانلر کی بویوک آدملرده بزم معین احتیاجلریمزی تسویه ایچون یاراتدیغمز بر تصویردن عبارت قالیور. بوندن دولایی اجتماعیاتک بومسئله ایله اشغالانی ردمی اتمه لی بز؟ بکا قالیرسه خایر. کرک بر علم اولمق اعتباریله، کرک بر فلسفه قائمقامی اولمق اعتباریله اجتماعیات بزى بلا واسطه و بالواسطه بویوک آدملر حقنده تنویر ایده بیلیر. بر علم اولمق اعتباریله، اجتماعیاتک خدمتی دوغروندن دوغرویه در. اجتماعیات بویوک آدملره عائد وقایعی، تاریخی، هر هانکی بر تاریخ کی ضروری اضافتله مکصولی کورمکه مجبوردر. برواقعه یی دیگرینه ممکن مرتبه صیقی بر اضافتله ربط ایله مک اوغراشان علم بویوک آدمی ده ماضیسنه، محیطنه ربط ایله، اونی ماضیسنک، محیطنک محصولی کوسترمکه

[۱] صحیفه ۱۵۶ و ۱۶۲ Fouillée, L'idée moderne du droit

[۲] بوغله، مذکور اثر، صحیفه ۷۲ و ۷۳

[۳] اجتماعیات مجموعه سی صحیفه ۶۲

چالیشیر. علتده نه وار ایسه اثردهده اوندن فضله برشی اولمادیغنی ادعا ایدر. علم نظرنده طبیعتده یکی برشی خلق اولنه مازکن بویوک آدم ناصل قیمت یاراتسین؟ فقط اجتماعیاتک سعی بهوده دکدر، چونکه بویوک آدمک بویوکلکنی وجدانمزله تقدیر کافی دکدر، آدمیغنی شعورمزله طانیق لازمدر. هه غل غوته نک شو سوزینی یک بکنیر وداثما قوللانیرمش: «ایچ آغاسی نظرنده قهرمان یوقدر» و بوفکری تأییداً دیر ایمش که: «بوده قهرمانک قهرمان اولمادیغندن دکل، بلکه ایچ آغاسنک ایچ آغاسی اولماسنددر [۱].» چونکه ایچ آغاسی بویوک آدمک یالکیز چاشیرلرینی بیلیر. بو سوزی علمه شو صورتله تطبیق ایده بیلیر: علم نظرنده بویوک آدم یوقدر، بوده بویوک آدمک بویوک آدم اولمادیغندن دکل بلکه علمک علم اولماسنددر. چونکه علم بویوک آدمک درونی حریتی دکل، خارجی حرکاتک نسبتلرینی، ضرورتلرینی مشاهده ایدر، اونلرک محیطه عائد دیکر واقعیات ایله اضافتلی کورور، و یالکیز اونلری کورور. فقط مشاهده ساحه سنده متواضع بر موقعده قالمغه راضی اولارق شخصی حادثاتی یکدیگرینه ربط ایله یین بر تاریخ مدقنک ویا بو تدقیقاتدن مجرد بعضی اضافتلی استخراج ایدن بر جمعیت عالمنک بو طرزده حرکت ایله مسی مشروعدر و باشقه صورتله حرکتدهده امکان یوقدر. چونکه علم بر ایچ آغاسی قدر متجسس در واکر وظیفه سنه و صلاحیتنه صادق قالمق ایسته یورسه - اونک قدر سطحی متجسس اولمالیدر.

بر کره تاریخ و اجتماعیات بویوک آدمک افعال و افکارینی محیطنه، جمعیتنه، ایچنده یاشادیغنی معشرک تمایللرینه عائد اولان اضافتلیله قید ایله دکن صوکره کیری یه بو افعال و افکارک تقدیری، تفسیری یعنی بویوک آدمک حریتی و حریتله یاراتدیغنی ظن ایله دیکمز مستقل قیمتلر مسئله سی قالیر. بویوک آدمده حقیقه خلقک قبول ایله دیک و جهله حریت تجلی ایدرمی ایتمزمی؟ حریته لایق بویوک آدم وارمیدر؟ تجربی بر علم اولمق ادعاسنده بولنان اجتماعیات بو مسئله یه بیکانه در. دورقه یمک انتحاره دائر یازدیغنی اثرک مقدمه سنی خاطر لایه لم. ناصل علوم طبیعی عالمی، علوم اقتصادیه متوغلی طبیعی و اقتصادی حادثه لرک قانونلرینی تدقیق ایدرکن بشری اراده نک حریته مظهر اولوب اولمادیغنی نظر دفته آلمغه مجبور دکسه طبقی اونلرکی اجتماعیات متخصصی ده حادثات اجتماعیه ده بشری اراده نک

حریتی مسئلہ سی حقندہ و تباہل، ایله مکلفدر . فقط اجتماعیات سادہ بر علم اولمق ادعا سنده
 دکدر، عینی زمانده بشریتہ بر فلسفہ ده و بر مک، دهاد و غروسی بشریتی فلسفہ دن مستغنی
 قیلمق ایستہ یور . بویولده ایار له مک ایستر کن اجتماعیاتک حریت مسئلہ سنه تصادف ایله مامسی
 امکانی یوقدر . اونی نصل حل ایده جک ! خاق نظر ندہ بویوک آدم معجزه آدمیدر،
 سادہ جمعیت قانونلر نی دکل حتی بعضاً طبیعت قانونلر نی ده اخلاص ایدر . بر شیئک معجزه
 ماهیتندہ اولماسی اونک اعجاز ندن، شایان تقدیر و حیرت عد اولماسندن عبارت ایسه بونی
 ارسطونک دیدیکی کی آناری معلوم اولدینی حالده علتک مخفی قالماسیلا ایضاح ایده بیلیر زه
 خسوف و کسوف کویلی ایچون برر معجزه ماهیتی آلیر، بوندن طولایی بویوک بر قیمت
 افاده ایده بیلیر، بر اشارت، بر «آیت» حکمنده اولابیلیر . فقط هیئت عالمی ایچون بویله
 بر معجزه یوقدر . ظن اولدینی کی حیرت و تقدیر جهالتک محصولی و فلسفه ایله علمک
 سائق ایسه بویوک آدمک محصولی اولدینی اجتماعی ضرورتلری اوکره نیر اوکره نیر
 حقندہ کی حیرت و تقدیر مزک ختامه ایرمه سی لازم کلیر . بوراده لحظه اولاده ایکی شق
 آراسنده انتخاب مجبوریتندہ بر ظن اولنه بیلیر : یا بویوک آدمک بویوک کلکنی تاریخ و اجتماعیات
 مشاهداتیلہ توکه نمش فرض ایدوب اونی معشری وجدانی کیزله ن الدایجی بر پرده
 عد ایتک، یا خود علم اولارق اجتماعیاتک عدم کفایتی قبول ایدوب فلسفه ساحه سنده
 بر چاره حل آرامق . فقط بو ایکی شقدن بر پی شیمدیلک قبول ایتک مجبوری یوقدر .
 چونکه اجتماعیاتک صلاحیتی وعدم صلاحیتی مسئلہ سی، ینه اجتماعیات نقطه نظر ندن کندی
 موجودیتی آشان عملی شرائطه کوره کسدر یلک لازم کلیر . فلسفه اولارق اجتماعیاتک بو
 مسئله ده بزه کوره بیلہ جکی بلا واسطه خدمت بوراده در .

فلسفه قائم مقامی اولارق اجتماعیات جمعیتک منطقنی شوصورتله آکلایور : هر هانکی
 بر بشری قیمت و مفکوره ایچنده دو غدیغی معین اجتماعی حیاتک ایجاباتی، اجتماعی وجدانک
 تلقیاتی افاده ایلر ریالکیز اونی افاده ایلر . اویله ظن ایدیورم که بو ایپ اوجی
 غایت اهمیتلیدر : فلسفی باقیشه کوره علمک حتی اجتماعیات علمک معین شرائط اجتماعیه نک
 محصولی اولان بر قیمت اولدینی اونو تمامالی، معینیتک دخی حادثاته حاکم اولدینی
 مشاهده ایدیلن بر مبدأ دکل، بلکه هر درلو مشاهده دن مقدم قبول ایدیله سی واجب عد
 ایدیلن بر مفکوره اولدینی نظر دقته آلمالی، و اجتماعی حالتلری، علی العموم بشری افعالی

معینته تابع کورمک آرزوسنک ، ده هانکی اجتماعی حیات جریاننک محصولی اولدیفنی
آکلامغه جالیشمالیدر .

بویوک بر فیلسوفک دیدیکی کبی حریت اثبات اولنسهیدی بر ضرورت اولوردی ،
تناقضه دوشمش اولوردق . فقط ضرورتک ضروری اولدیفنی سویله مکده بر تکراردن
باشقه بر شی دکدر . بناءً علیه ایستر ضرورتی ، ایستر حریق قبول ایدلم ، ترجیحمنزه
حاکم اولان عملی احتیاجلریمز اولاجقدر . نظری اولارق بو ایکی مقوله یی یکدیگرنندن
آیره مایز . بونلر متصانیف مفهوملردر . ضرورتسز حریت تصویری امکانی وارمیدر؟ کذا
حریتسز ضرورت نهدیمکدر ؟ دیگر طرفدن حیاتدهده انسانک حریتیه لایق اولابیلیمه سی
ایچون ضرورتک پنجه سنده ایگله مسی لازمدر ، فقط ینه انسانک ضرورت اوکنده انقیاد
ایتمک راضی اولماسی ایچون اوضرورتیه حریتی بنا ایدم بیلیمه سی اقتضا ایدر . عملی ساحه ده
وسیله وغایه نسبتی حاز کوزوکن بو مفهوملردن بوگونکی حیاتمنزه کوره برینه دقت
ایدوب دیگرینی اهمال ایتمک کمزک سببی آراشدیرمالی یز: نهدن اجتماعی حادثانه قدر ایجابیه نک
شمیلی لزومنه قانغز ؟ نهدن هه غل و قونت کبی عمومی فلسفه اعتباریه یی یکدیگرینه تماماً
مخالف ایکی متفکر اون طقوزنجی عصرک عینی دوره سنده اجتماعی حیاتی تام بر ایجابیه یه
تابع عدا ایدیورلر ؟ نهدن بونقطه نظر اوزماندن حتی دها چوق اولندنبری لایق قطع توسع
ایدیور ؟ نهدن هرملت لایق اولدیفنی حکومته نائل اولور ، هرملت لایق اولدیفنی قهرمانه
نائل اولور ، کبی عمومی دستورلر تاغرتیه ستونلرینه قدر رواج بولویور ؟ بونظری دستورلری
قبوله بزی سوق ایدن عملی جریاتلر هانکیلریدر ؟ ایشه فلسفه یه التجا ایتهدن اول تنویر
ایدیلیمه سی لازم کلن نقطه لر . بونک ایچون حریت صاحبی ومفکوره خادمی عدا ایتدیگمز
بویوک آدمیلره معاصر حیاتی قارشیلانمق لازم .

- بیتهدی -

محمد عزت

